

Læringsmiljøer i folkeskolen

– resultater og redskaber fra evalueringen

Kort om evalueringen

EVA har i en ny evaluering sat fokus på emnet læringsmiljøer i folkeskolen. Et komplekst tema, som længe har været på den danske skoledagsorden. "Læringsmiljøer" er evalueringens betegnelse for de rammer som elevernes læring foregår i.

Evalueringen ser nærmere på fire fokuspunkter og undersøger hvad de betyder for læringsmiljøet hver for sig og i et indbyrdes samspil. De fire fokuspunkter er skolernes læringssyn, de fysiske rammer, undervisningens tilrettelæggelse og evalueringskulturen. Evalueringen tager udgangspunkt i seks skolars selveva-

luering og en spørgeskemaundersøgelse blandt eleverne på de seks skoler. Skolerne er valgt ud fordi de inden for de seneste år er om- eller nybyggede. De har derfor erfaring med at medtænke skolens værdier og læringssyn i planlægningen af de nye fysiske rammer. Erfaringer som andre skoler kan få inspiration af.

I den her folder har vi samlet nogle af de centrale budskaber fra rapporten, og vi bringer desuden en tjekliste som I kan bruge som aktivt redskab i jeres arbejde med at udvikle læringsmiljøet på skolerne. Vi håber I får glæde af folderen og af tjeklisten.

De fire fokuspunkter

Evalueringen viser at de fire fokuspunkter hver især har specifik betydning for læringsmiljøets kvalitet, og at ikke mindst samspillet mellem dem har en stor betydning.

Fælles læringssyn

En central anbefaling er at skolens ledelse, lærere og bestyrelse sammen formulerer og nedskriver skolens læringssyn eller læringsgrundlag, og at de

løbende diskuterer hvordan grundlaget realiseres i hverdagen, og hvordan det revideres. Et læringsgrundlag binder læringsmiljøet sammen og udgør fundamentet for de tre andre fokuspunkter. Det er vigtigt at det fælles læringsgrundlag tager udgangspunkt både i holdninger og viden om emnet, og at det bliver udbredt og forankret på skolen gennem både skriftlighed og løbende dialog.

De fysiske rammer

Rapporten viser at nye fysiske rammer giver nye muligheder og nye udfordringer som kan virke stimulerende eller drænende – afhængigt af deres kvalitet og hvor godt de bliver udnyttet. Det er vigtigt at de fysiske rammer understøtter det fælles læringsgrundlag som skolen har vedtaget. Derfor skal læringsgrundlaget også være et centralt bidrag i byggeprocessen når man skal om- eller nybygge en skole.

Undervisningens tilrettelæggelse

Undervisningens tilrettelæggelse er det konkrete udtryk for et læringsmiljø, og det er her eleverne møder læringsynet omsat til praksis. Undervisningsformer, arbejds måder og elevinddragelse er et billede på hvordan lærings syn, mål og værdier omsættes til praksis. Det er vigtigt at skolerne skaber større sammenhæng mellem det de siger de vil gøre, og det de gør. Det kan fx ske ved at lærerteam, skolens ledelse og en kommunal konsulent iagttager undervisningen og derefter drøfter forholdet mellem læringsgrundlaget og tilrettelæggelsen af undervisningen.

Evalueringskultur

Evalueringskulturen på skolen er en nøgle til viden og udvikling som fortæller om målene nås på alle niveauer. Skolens ledelse og lærere skal styrke evalueringen af elevernes læring og udvikle en systematisk tilgang til at evaluere elevernes udbytte af undervisningen i relation til faglige, personlige og sociale mål. Det er vigtigt at eleverne inddrages i indsatsen, og at skolerne udvikler og anvender varierede evalueringsredskaber som svarer til bredden i skolens læringsgrundlag – fx portfolio, logbøger, test og løbende samtaler.

Samspil

Skolen skal løbende sikre at der er en sammenhæng mellem de fire fokuspunkter ved at lade læringsgrundlaget indgå når de indretter de fysiske rammer, og når de vælger undervisningsformer, arbejds måder og evalueringsredskaber. Har en skole fx besluttet at det er vigtigt at arbejde med projektarbejde, så skal skolen fysisk være indrettet så det bliver muligt at arbejde i projekter. Og når de tilrettelægger undervisningen, skal de også rent faktisk inddrage den arbejdsform. Ligesom de skal følge op på og evaluere om projektarbejdet så rent faktisk giver den ønskede effekt. Og hvis evalueringen viser at der skal ske ændringer med læringsgrundlaget, må det revideres. På den måde sikrer skolen et godt samspil mellem fokuspunkterne.

Tjekliste

EVA's evaluering viser at skoler og kommuner er meget optagede af at arbejde på at udvikle motiverende læringsmiljøer for eleverne. For at hjælpe skolerne i dette arbejde har rapporten formuleret en række spørgsmål der tager udgangspunkt i de fire fokuspunkter i evalueringen og samspillet mellem dem. Spørgsmål som I på skolerne kan stille jer selv og bruge som en slags tjekliste hvis I vil undersøge og udvikle jeres læringsmiljø. Når I svarer på spørgsmålene, afdækker I hvor I skal sætte ind for at udvikle læringsmiljøet.

Spørgsmål til læringsgrundlaget

- Har vi et nedskrevet læringsgrundlag?
- Er der sammenhæng mellem vores læringsgrundlag og et eventuelt kommunalt læringsgrundlag?
- Er læringsgrundlaget forankret via en fælles proces?
- Har vi det løbende til debat, og forholder vi os til hvordan det realiseres i undervisningen?
- Præsenterer vi det for nye medarbejdere?
- Drøfter vi løbende ny viden om læring?
- Er der balance mellem ønsker og krav der er politisk baserede og videnskabsbaserede, i vores læringsgrundlag?
- Har vi opdelt vores læringsgrundlag i forhold til pædagogiske mål og processer?
- Deltager vi i kurser eller oplæg om det teoretiske grundlag som læringsgrundlaget bygger på?
- Er der sikret sammenhæng mellem læringsgrundlaget og de andre fokuspunkter; indgår det centralt når vi udformer og indretter de fysiske rammer, og når vi vælger undervisningsformer, arbejds måder og evalueringsredskaber?

Spørgsmål til de fysiske rammer

- Har skolen indrettet de fysiske rammer i respekt for læringsgrundlaget, og afspejler rummene de pædagogiske aktiviteter?
- Er skolen opdelt i overskuelige enheder/afdelinger?
- Har skolen fleksible lokaler i varierende størrelse?
- Har skolen et multifunktionelt og centralt placeret pædagogisk servicecenter?
- Har skolen tilstrækkelige værkstedsfaciliteter? Er faglokalerne godt integrerede i undervisningen?
- Inddrager vi eleverne i indretningen og udsmykningen af de fysiske rammer?
- Har vi en tydelig placering af ansvaret for at skolens fysiske rammer er indrettet på en funktionel og inspirerende måde for læringsmiljøet?
- Er der sikret sammenhæng mellem de fysiske rammer og de andre fokuspunkter; udnytter vi de fysiske rammer ud fra læringsgrundlaget og understøtter rammerne brugen af de mest hensigtsmæssige undervisningsformer, arbejds måder og evalueringsmetoder?

Spørgsmål til undervisningens tilrettelæggelse

- Gør vi brug af mange forskellige undervisningsformer og arbejdsmåder?
- Inddrager vi eleverne i valg af undervisningsformer og arbejdsmåder?
- Begrunder vi valgene af forskellige undervisningsformer over for elever og kolleger?
- Har vi afklaret hvornår klasseundervisning er en fordel? Har vi drøftet styrker og svagheder ved klasseundervisning både som en professionel aktivitet og for elevernes udbytte af undervisningen?
- Arbejder vi med at skabe sammenhæng mellem ord og handling ved at iagttage undervisningen og drøfte forholdet mellem læringsgrundlaget og tilrettelæggelsen af undervisningen?
- Er der sikret sammenhæng mellem undervisningens tilrettelæggelse og de andre fokuspunkter ved at lade undervisningen afspejle læringsgrundlaget, udnytte de fysiske rammer og påvirke valget af evalueringsredskaber?

Spørgsmål til evalueringskulturen

- Udvikler og anvender vi evalueringsredskaber som svarer til bredden i læringsgrundlaget?
- Evaluerer vi systematisk elevernes udbytte af undervisningen i relation til faglige, personlige og sociale mål? Inddrager vi eleverne i denne indsats?
- Inddrager vi viden fra eleverne gennem fx dialog og spørgeskemaer, og anvendes denne viden i teamsamarbejdet, ved gensidig supervision og ved teamsamtaler?
- Evaluerer vi alle undervisningsforløb og ikke kun i emneuger/projektuger?
- Har vi udviklet fælles holdninger og praksis for vores evalueringskultur?
- Er der sikret sammenhæng mellem evalueringskulturen og de tre andre fokuspunkter? Giver vores evalueringskultur os viden om hvordan fokuspunkterne praktiseres og udnyttes hver for sig og sammen? Og bruger vi denne viden til at revidere og forbedre hvert af punkterne og sammenhængen imellem dem?

**DANMARKS
EVALUERINGSINSTITUT**

Østbanegade 55, 3.
2100 København Ø

T 35 55 01 01
F 35 55 10 11

E eva@eva.dk
H www.eva.dk

Vil I læse mere

På EVA's hjemmeside kan man downloade evalueringsrapporten "Læringsmiljøer i folkeskolen – Samspillet mellem læringssynet, de fysiske rammer, undervisningens tilrettelæggelse og evalueringskulturen". Her kan man også læse mere om projektet og EVA's øvrige projekter på grundskoleområdet. Evalueringsrapporten kan købes for 40 kr. hos boghandleren. Har I brug for eksemplarer af denne folder, kan I maile til eva@eva.dk og bestille.